

IOM International Organization for Migration
OIM Organisation Internationale pour les Migrations
OIM Organización Internacional para las Migraciones

INFORMATOR: ŠVAJCARSKA

1. Osnovne informacije

Glavni grad:	Bern
Broj stanovnika:	7.591.400
Površina:	41.285 km ²
Valuta:	švajcarski franak (CHF), (1€ = 1.61 CHF)
Stopa nezaposlenosti:	3,3 %

2. Opšti uslovi za ulazak i informacije o vizama

Informacije koje slede mogle bi vam biti od pomoći ukoliko planirate putovanje u Švajcarsku, očekujete posetu iz inostranstva ili želite pozvati posetioce iz inostranstva u Švajcarsku.

12. Decembra 2008. godine Švajcarska je postala članica šengenskog sporazuma i od tog dana potrebna je šengenska viza za ulazak u zemlju (29. Marta 2009 godine se završava interna kontrola na švajcarskim aerodromima).

Dablinska kooperacija zahteva da podnosioci zahteva za azil imaju samo jedan zahtev u okviru dablinskog-šengenskog područja i oni određuju koja zemlja će rešavati zahtev. Ta procedura se formalno sprovodi od 1 marta 2008. godine, a u praksi je počela sa primenom od 12. Decembra 2008. godine.

2.1. Preduslovi za ulazak

Strani državljani moraju imati važeću i prihvaćenu putnu ispravu da bi ušli u Švajcarsku. Pored toga, u određenim slučajevima potrebna je i viza za zemlje van evropske unije. Za boravak do 3 meseca u okviru 6 meseci potrebna je šengenska viza. Za boravak duži od 6 meseci potrebna je švajcarska viza.

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0026.File.tmp/Annex%201%20List%201-IDandVisa%20Provisions-for-Switzerland-According_to_Nationality-020309.pdf

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/schweiz_-_eu/personenfreizuegigkeit/factsheets/2008.Par.0010.File.tmp/081211-FS1-d.pdf

Dalje, dovoljna sredstva moraju biti na raspolaganju ili dostupna zakonskim sredstvima za pokrivanje troškova života tokom tranzita kroz Švajcarsku ili boravka u Švajcarskoj. Švajcarska federalna Kancelarija za migracije (FOM), švajcarske misije u inostranstvu i kantonalni policijski organi za pitanja stranaca rado će saopštiti informacije o glavnim uslovima za ulazak u Švajcarsku (www.bfm.admin.ch).

2.2. Razlog i trajanje boravka

Ovaj informator izrađen je u okviru projekta AENEAS 2006: Izgradnja kapaciteta, informisanje i podizanje svesti u cilju promovisanja uredne migracije na području Zapadnog Balkana. Projekat finansira Evropska Unija uz pomoć Švajcarske Federalne Kancelarije za Migracije i Nemačke Federalne Kancelarije za Migracije i Izbeglice

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Office
for Migration
and Refugees

Strani posetioci koji su ušli u Švajcarsku u skladu sa relevantnim propisima i koji ne preuzimaju bilo kakav oblik zaposlenja ne moraju imati dozvolu za boravak ukoliko trajanje njihovog boravka ne premašuje period od tri meseca. Njihov boravak ne sme premašiti ukupno tri meseca u toku perioda od šest meseci. Osobe koje moraju imati vizu trebalo bi da se pridržavaju roka trajanja boravka navedenog u vizi.

Strani državljani koji nameravaju preuzeti bilo kakav oblik zaposlenja u Švajcarskoj moraju podneti molbu za garanciju dozvole, bilo lično ili preko poslodavca, bez obzira da li moraju imati vizu za ulazak u Švajcarsku ili ne. U slučaju obaveze posedovanja vize, garancija se daje putem izdavanja vize.

2.3. Propisi o registraciji

Osobe koje pružaju smeštaj stranim državljanima u zamenu za novac imaju obavezu da odmah obaveste nadležne organe vlasti. Ukoliko strani državljani imaju besplatan smeštaj, ne postoji obaveza da se obaveste organi vlasti, podložno oštrijim opštim kantonalnim propisima.

Strani državljani moraju se odmah javiti nadležnom kantonalnom ili opštinskom organu vlasti ukoliko njihov odlazak unutar dodeljenog perioda boravka nije moguć.

2.4. Izjava o sponzorisanju

Švajcarske misije u inostranstvu mogu proglasiti izdavanje vize zavisnim o izjavi o sponzorisanju ukoliko podnosilac zahteva nema pristup dovoljnim finansijskim sredstvima ili ako taj pristup čini spornim. Davalac garancije obavezuje se da će izmiriti sve nepokrivene troškove u iznosu do 30.000 CHF za troškove života, uključujući nezgode i bolesti. Ukoliko je potrebna izjava o sponzorisanju, nadležna švajcarska misija u inostranstvu daće potrebne obrasce i smernice inostranom posetioocu. Odobrena izjava o sponzorisanju nije osnova za polaganje prava na izdavanje vize.

2.4.1. Nadoknade

Obrađivanje izjave o sponzorisanju od strane kantonalnih organa vlasti podleže plaćanju nadoknade. Po pravilu, administrativna nadoknada plaća se unapred koristeći posebno dostavljeni depozitni odrezak.

2.4.2. Putno osiguranje

Bez obzira da li je podnešeno odricanje od odgovornosti, nadležni organi vlasti zahtevaju polisu osiguranja za povratno putovanje ukoliko troškovi operacije spašavanja, povratnog putovanja iz medicinskih razloga, medicinske pomoći u hitnoj situaciji ili hitna bolnička nega u slučaju nesreće ili iznenadne bolesti tokom boravka osobe u zemlji nisu pokriveni drugim sredstvima. Minimalna pokrivenost osiguranjem je 50.000 CHF.

Informacioni list za ulazak u Švajcarsku:

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/merkblatt_einreise.Par.0004.File.tmp/merkblatt_0308-e.pdf

2.5. Obrazac zahteva za vizu

2.5.1. Obrasci koji se preuzimaju i ispunjavaju putem Interneta

Svi obrasci. <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/einreise/visumantragsformular.html>

2.5.2. Smernice

- Nemački - francuski – italijanski - engleski
http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0013.File.tmp/a_infoblat_tBFM_d_f_i_e.pdf
- Nemački - francuski - italijanski - albanski
http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0020.File.tmp/Infoschreib07_albanisch_d_f_i_e.pdf

2.5.3. Informacije o podnošenju zahteva za vizu

Molimo imajte na umu da:

- Zahtev za vizu mora se podneti švajcarskoj ambasadi/konzulatu u mestu vašeg prebivališta.
- Zahtev za vizu koji nije podnet švajcarskoj ambasadi/konzulatu u mestu vašeg prebivališta može biti odbijen ukoliko se razlozi za podnošenje zahteva nekoj drugoj švajcarskoj ambasadi ili konzulatu čine nejasnim.
- Morate imati dovoljno finansijskih sredstava za pokrivanje vaših troškova života u Švajcarskoj; po pravilu se iznos od 100 CHF dnevno smatra dovoljnim iznosom.
- Švajcarska ambasada/konzulat može tražiti izjavu o garanciji.
- Viza bez eksplicitne dozvole od strane nadležnih organa vlasti omogućava samo privremeni boravak u Švajcarskoj.
- Možete ući u Švajcarsku samo tokom perioda navedenog u vašoj vizi.
- Maksimalna dužina vašeg boravka u Švajcarskoj navedena je u vizi.
- Ne možete prihvatati zaposlenje tokom vašeg boravka u Švajcarskoj niti prihvatati studije u periodu dužem od tri meseca bez potrebne dozvole.

2.5.4. Odeljak iz Propisa o ulasku i Registrovanju stranaca

Izjava o garanciji

- Organi vlasti nadležni za izdavanje dozvola mogu tražiti izjavu o garanciji, potpisanu od strane finansijski stabilnog fizičkog ili pravnog lica u Švajcarskoj, kao sredstvo kontrole nad okolnostima posete osobe iz inostranstva.
- Garanciju mogu dati švajcarski državljani ili strani državljani koji imaju boravišnu vizu ili dozvolu boravka.

Obrazac zahteva za vizu

- Strani državljani moraju podneti zahtev za vizu na propisanom obrascu švajcarskoj misiji u inostranstvu koja pokriva njihovo prebivalište. Švajcarska federalna Kancelarija za migracije utvrđuje sve moguće izuzetke.
- Uz zahtev za vizu mora se priložiti putna isprava, kao i dodatni dokumenti, ukoliko se to traži, kojima se jasno naznačavaju svrha i okolnosti nameravanog boravka ili nameravanog tranzita.
- Pored propisa za ulazak u skladu sa članom 1. Propisa o ulasku i Registrovanju stranaca (OEAarr), strani državljani moraju ispunjavati sledeće uslove za tranzitnu vizu:
 - a. Posedovanje putnih isprava i vize koja nosiocu daje pravo tranzita i ulaska u zemlju odredišta;
 - b. Posedovanje dokaza za aerodromski tranzit putem avionske karte koja važi za krajnju destinaciju.

Zakonska prava

- Ukoliko viza bude otkazana ili poništena, Federalna Kancelarija za migracije izdaje odluku, što podleže plaćanju nadoknade, na zahtev podnosioca zahteva.
- Zahtev će biti obrađen tek kada se unapred izvrši uplata.
<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/einreise/visumantragsformular.html>

2.6. Zahtevi za izdavanje vize za Švajcarsku (i Lihtenštajn)

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0022.File.tmp/anh1-liste1_vorschriften_20090529-d.pdf

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/Weisungen_Visa.Par.0021.File.tmp/anh1-liste2_vorschriften-besonderes_20090406-d.pdf

[samo na francuskom, nemačkom i italijanskom jeziku](#)

2.6.1. Postupak za izdavanje turističke, poslovne ili posetilačke vize

Za boravak do 3 meseca; posao ili druge aktivnosti namenjene sticanju zarade nisu dopuštene. Molimo imajte na umu da se zahtev za vizu mora podneti švajcarskoj ambasadi/konzulatu nadležnoj za vaše mesto prebivališta. (pogledati 2.5.3.)

Molimo zahtev predajte lično toj ambasadi (najmanje nedelju dana pre polaska na put):

- 1 obrazac zahteva, ispunjen i potpisan od strane nosioca podnetog pasoša (http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/einreise/visumantragsformulare.Par.0001.File.tmp/visumantrag07_a.pdf)
- 1 fotografija za pasoš, neoštećena i novijeg datuma
- pasoš ili putna isprava koja važi 3 meseca nakon nameravanog boravka u Švajcarskoj, dozvola boravka koja važi nakon okončanja boravka
- šengenska viza koja važi za najmanje dva ulaska za povratak ako imate narandžasti karton (potvrda o registraciji)
- dokaz o posedovanju dovoljno sredstava za pokrivanje troškova boravka, kao što su platni izveštaj za protekli mesec, najnoviji izvod stanja bankovnog računa, štedna knjižica, kreditne kartice, putnički čekovi itd. (minimalni zahtev je posedovanje 100 CHF ili 70 EUR za svaki dan boravka u Švajcarskoj)

2.6.2. Dodatno za:

Turističku vizu http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/refs/eur/vbel/ref_visinf/visbel.html

- rezervacija hotela, stana ili kuće za odmor sa punom adresom
- karta za putovanje; potvrda putničke agencije o unapred organizovanom putovanju; registracija i osiguranje automobila, uz ovlašćenje vlasnika ako je potrebno, odnosno hotelska rezervacija
- za studente: pismo od fakulteta ili univerziteta kojim se potvrđuje učešće u putovanju, sa datumima i adresama u Švajcarskoj
- za decu školskog uzrasta (mlađu od 18 godina) koja putuju na ekskurziju:
- dodati saglasnost roditelja overenu od strane nadležne švajcarske opštine

Poslovna viza

- dokaz o postojećim poslovnim vezama, pismo poziva od kompanije ili poslovnog partnera iz Švajcarske mora se poslati ambasadi putem faksa

Posetilačka viza

- pozivno pismo poslato faksom u ambasadu od osobe stalno nastanjene u Švajcarskoj, u kojem se potvrđuje da će sve troškove podnosioca zahteva tokom navedenog perioda boravka u Švajcarskoj snositi domaćin, sa punom adresom, uz priloženu kopiju švajcarske lične karte ili pasoša, ili dozvole za boravak u Švajcarskoj ukoliko osoba nije švajcarski državljanin.
- zavisno od situacije, potrebna je i izjava o garanciji overena od strane kancelarije Kantonalne policije za strance iz kantona u kojem boravi osoba domaćin. Obrasci garancije mogu se dobiti u ambasadi.

Tranzitna viza

Tranzitna viza nosiocu omogućava samo prolazak kroz Švajcarsku na 24 sata bez zadržavanja.

- karta (pogledati uputstva za turističku vizu)

Tranzitna viza na aerodromu

Aerodromska tranzitna viza omogućava nosiocu da boravi na aerodromu do 48 sati. Tranzitnu vizu u svakom slučaju moraju imati osobe bez državljanstva. Nosioci pasoša Avganistana, Angole, Bangladeša, Demokratske Republike Kongo, Etiopije, Gane, Gvineje, Indije, Irana, Libana, Nigerije, Pakistana, Obale slonovače, Šri Lanke i Turske moraju imati tranzitnu vizu osim ako imaju vizu ili boravišnu dozvolu za neku od zemalja EU, Norvešku, Island, Kanadu ili SAD, ili ako putuju uz diplomatski ili službeni pasoš. Državljanima ostalih zemalja nije potrebna tranzitna viza.

Uslovi za tranzitnu vizu su da putnik ili putnica mora:

- leteti avionskom kompanijom koja je ovlašćena za rad u Švajcarskoj
- biti sposoban/sposobna za nastavak putovanja na osnovu posedovanja svih potrebnih viza za krajnje odredište
- imati važeću kartu i rezervisano sedište za celo putovanje do odredišta

Viza za rad ili studije kao i spajanje porodice

- 2 dodatna obrasca zahteva (ukupno 3)
- 2 dodatne fotografije (ukupno 3)
- ugovor o radu ili dokument kojim se potvrđuje upisivanje u obrazovnu ustanovu (škola ili univerzitet)
- biografija
- važeća potvrda o nekažnjavanju (ne starija od 3 meseca)
- za spajanje porodica, radni ugovor ili dokument kojim se potvrđuje upisivanje u obrazovnu ustanovu osobe koja je odgovorna za ostatak porodice

Zahtev za vizu mora se predati na odobravanje najmanje dva meseca pre početka rada ili studiranja u Švajcarskoj .

Viza nakon odobravanja (rad, studiranje ili spajanje porodica)

- dokument o odobravanju izdat od strane švajcarskih federalnih ili kantonalnih organa vlasti (dokaz o posedovanju sredstava nije potreban)

2.6.3. Nadoknade

Plaća se 36 evra u gotovini. Novac se ne vraća u slučaju da zahtev za vizu bude odbijen.

2.6.4. Zvanični pasoši (diplomatski, službeni ili posebni)

Uz zahtev za vizu mora se priložiti verbalna nota ili pismo iz ambasade podnosioca zahteva ili iz Visoke komisije, konzulata ili međunarodne organizacije. U verbalnoj noti moraju se navesti svrha putovanja u Švajcarsku, puna adresa u Švajcarskoj, kao i datum ulaska i datum odlaska iz Švajcarske.

Važna napomena za diplomate i asimilirane osobe

Za neka državljanstva, viza se može izdati tek nakon pismenog odobrenja švajcarskih vlasti. Predviđeno odlaganje izdavanja viza od 24 sata ne može se uvek ispoštovati. Neki dodatni dokumenti moraju se poslati u Švajcarsku. Za dodatne informacije molimo kontaktirajte odeljenje za vize.

Zahtev za akreditovanje u Švajcarskoj

Samo za diplomate i asimilirane osobe koje traže akreditiv u Švajcarskoj:

- ispunjen obrazac zahteva za vizu u 3 primerka
- 7 fotografija
- verbalna nota date ambasade ili misije u kojoj je navedena funkcija koju u Švajcarskoj vrše diplomate ili asimilirane osobe, kao i datum preuzimanja dužnosti
- ispunjeni upitnik za novopridošlice
(<http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edactr/bel/embbbru.Par.0006.File.tmp/questionnaire%20english.pdf>)

Strana ambasada ili misija u Švajcarskoj takođe mora da obavesti Službu protokola u Bernu ili Misiju Švajcarske pri UN-u o zahtevu za izdavanje akreditiva. Kopija verbalne note mora se dodati dokumentima uz vizu.

2.7. Odlaganje u pribavljanju švajcarske vize

Odlaganje u pribavljanju švajcarske vize zavisiće od odgovora nadležnih švajcarskih organa vlasti. Opšte pravilo je da se vize izdaju, zavisno od situacije, barem 24 sata nakon datuma podnošenja zahteva (ili narednog radnog dana). Prihvataju se samo potpuni zahtevi podneti između 9.00 i 11.00 sati. Nadoknada od 36 evra ne vraća se čak i ako izdavanje vize bude odbijeno.

2.8. Dodatne informacije o pojedinačnim zemljama/teritorijama

Albanija: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/valb/ref_visinf/visalb.html

Bosna i Hercegovina: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/ref_visinf/visbih.html

Hrvatska: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vhrv/ref_visinf.html

Kosovo: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/ref_visinf.html

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija:

http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/ref_visinf/vismkd.html

Crna Gora: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmon/ref_visinf.html

Srbija: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vsrbr/ref_visinf.html

3. Imigracija u svrhu zapošljavanja

Švajcarska ima dvojni sistem dodeljivanja pristupa švajcarskom tržištu rada za strane državljane. Osobama iz zemalja članica EU ili EFTA-e, bez obzira na njihove kvalifikacije, omogućava se jednostavan pristup švajcarskom tržištu rada u skladu sa Sporazumom o slobodnom kretanju ljudi. Ukazom Federalnog veća, radnici iz svih drugih država – trećih zemalja, kako se one nazivaju – prihvataju se u ograničenom broju na tržište rada u Švajcarskoj, ukoliko su njihove veštine hitno potrebne i ako su dobro kvalifikovani.

3.1. Boravak i rad u Švajcarskoj državljana zemalja članica EU/CEFTA-e¹

Uvođenje slobodnog kretanja ljudi odvija se postepeno, te su prelazne mere, a time i specifični propisi još uvek na snazi za neke države (Poljska, Češka Republika, Slovačka, Mađarska, Estonija, Letonija, Litvanija i Slovenija).

Kantoni su nadležni za izdavanje dozvola. Za detaljne informacije o postupku prijavljivanja (gde se vrši prijavljivanje, koji obrazac je potrebno ispuniti, koliko dugo traje postupak itd.) molimo kontaktirajte nadležne kantonalne organe vlasti: http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/die_oe/kontakt/kantonale_behoerden/adressen_kantone_und.html

Za dodatne informacije pogledajte i:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/eu_efta-angehoerige.html

3.2. Boravak i rad u Švajcarskoj za državljane zemalja koje nisu članice EU/CEFTA-e²

¹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/schweiz_-_eu/aufenthalt_der_eu.html

² http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige.html

3.2.1. Pravna osnova za strane državljane za pristup švajcarskom tržištu rada

Kriterijumi za primanje sadržani su u Federalnom zakonu o stranim državljanima (AuG), ili u Ukazu o primanju, boravku i zapošljavanju.

Za dodatne informacije pogledajte:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/grundlagen_zur_arbeitsmarktzulassung.html

Za informacije o švajcarskoj politici prijema pogledajte:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/zulassungspolitik.html

3.2.2. Postupak³

Podnošenje zahteva: **Poslodavac** (vlasnik preduzeća) podnosi relevantna dokumenta i zahtev kantonalnoj službi zapošljavanja. Zavisno od slučaja ili kantona koji je nadležan za ocenjivanje zahteva, zahtevi se moraju podneti agenciji za migraciju datog kantona. Radnici iz zemalja koje podležu zahtevu posedovanja vize moraju podneti zahtev za vizu lokalnom švajcarskom diplomatskom predstavništvu u inostranstvu.

Analiza zahteva: **Kantonalna služba za zapošljavanje** analizira zahteve u skladu sa ANAG direktivama i donosi preliminarnu odluku. Zahtevi odobreni od strane kantona moraju se predati Federalnoj Kancelariji za migracije na konačno odobravanje. **Federalna Kancelarija za migracije** (FOM) obrađuje zahteve u skladu sa kriterijumima koji važe za celu Švajcarsku. Podnosilac zahteva, poslodavac i obe kantonalne kancelarije dobijaju zvaničnu pismenu odluku od Kancelarije za migracije. Odluka podleže plaćanju nadoknade, koju plaća poslodavac, i ne daje ovlašćenje podnosiocu zahteva da uđe u Švajcarsku.

Izdavanje vize: **Kantonalne vlasti zadužene za migraciju** upućuju (na osnovu pristanka FOM-a kada se radi o osobama iz zemalja koje podležu obavezi posedovanja vize) Internet vezom odgovarajuće švajcarsko diplomatsko predstavništvo u inostranstvu da izda vizu. Podnosioci zahteva preuzimaju vizu u tom određenom švajcarskom diplomatskom predstavništvu.

Registrowanje: **Zaposleni** se registruje u kancelariji za registrowanje lica sa prebivalištem najkasnije 14 dana nakon ulaska u Švajcarsku. Tek tada mu je dopušteno da preuzme zaposlenje.

Za potrebna dokumenta za zahtev pogledajte:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/gesuchsunterlagen.html

Često postavljana pitanja:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/faq_-_haeufig_gestellte.html

Dodatne informacije o radu u Švajcarskoj:

<http://www.ch.ch/private/00054/00055/00543/00561/index.html?lang=en>

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/links_rund_um_das.html

3.3. Glavne web stranice za pretraživanje poslova

<http://www.jobs.ch/?c=1>

[http://www.jobwinner.ch/\(lduvs245txu4myyd3gcla4e5\)/home.aspx](http://www.jobwinner.ch/(lduvs245txu4myyd3gcla4e5)/home.aspx)

<http://www.topjobs.ch/JS24Web/Public/Default.aspx?lng=en&wl=2>

<http://www.jobscout24.ch> (Web stranica samo na nemačkom i francuskom)

3.4. Kvote i bilateralni sporazumi sa pojedinačnim zemljama/teritorijama

³ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/arbeit/nicht-eu_efta-angehoerige/verfahrensablauf.html

Albanija: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/valb/bilalb.html>
Bosna i Hercegovina: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/bilbih.html>
Hrvatska: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vhrv/bilkro.html>
Kosovo: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/bilkos.html>
Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/bilmaz.html>
Crna Gora: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmon/bilmoo.html>
Srbija: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vsrp/bilser.html>

4. Imigracija u svrhu studiranja

4.1. Obrazovanje u Švajcarskoj⁴

Švajcarska organizuje svoj obrazovni sistem na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou. Na svakom nivou postoje mogućnosti za obrazovanje otvorene za strance.

Primarni i sekundarni nivo su faze **obaveznog školovanja**, koje traje devet godina. Drugi sekundarni nivo sledi nakon obavezne faze. Više od 50% mladih ljudi biraju praktično **stručno obrazovanje**, koje traje do četiri godine.

Tercijarna faza obuhvata univerzitete i stručno obrazovanje višeg nivoa.

- Švajcarska ima univerzitete koji pružaju opšte obrazovanje i univerzitete primenjenih nauka
- Više stručno obrazovanje pružaju više tehničke škole i tehničke škole, što vodi do sticanja stručnih sertifikata i viših stručnih diploma.

Univerzitetsko obrazovanje pružaju sedeće institucije:

- 10 kantonalnih univerziteta
- 2 Federalna tehnološka instituta
- 7 univerziteta primenjenih nauka

Obrazovanje univerzitetskog nivoa organizovano je kroz dodiplomski-postdiplomski (bachelor-master) sistem. Švajcarska pokušava da olakša mobilnost među univerzitetima i 1999. godine potpisala je tzv. Bolonjsku deklaraciju. Reforme usmerene ka standardizaciji strukture studija i stupena obrazovanja trebalo bi da budu okončane do 2010. godine.

Za dodatne informacije pogledajte i: <http://www.ch.ch/private/00060/index.html?lang=en> i web stranice pojedinačnih univerziteta (odeljak 4.4).

4.2. Uslovi za ulazak i boravak studenata

Kontaktirajte univerzitet koji ste odabrali. Postupak prethodnog prijavljivanja za neke univerzitete može se okončati putem Interneta. Kada dobijete potvrdu o prijemu na neki švajcarski univerzitet, molimo kontaktirajte švajcarsku ambasadu u vašoj zemlji da biste dobili informacije o formalnostima ulaska u Švajcarsku. Moraćete pokazati dokaz da imate dostupna finansijska sredstva da sebe izdržavate tokom studija.

Po dolasku u Švajcarsku trebalo bi da tražite dozvolu boravka od Policije za strance. Potrebna su sledeća dokumenta:

- Važeći pasoš, sa vizom ukoliko je potrebna
- Potvrda da ste primljeni na neki švajcarski univerzitet

⁴ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

- Garancija o dostupnim finansijskim sredstvima za vlastito izdržavanje tokom studija. Pogledajte odeljak o radu i studiranju.
- Dokaz o stalnoj adresi u Švajcarskoj

Vaša boravišna dozvola mora se obnavljati svake godine. Boravišna dozvola biće izdata samo ako postoji garancija o vašim finansijskim sredstvima. Pored toga, boravišnu dozvolu moraćete obnavljati svake godine. Stranim studentima dopušteno je da rade do 15 sati nedeljno sve dok se ne produžava trajanje njihovog studiranja.

4.3. Stipendije

4.3.1. Stipendije za strane studente u Švajcarskoj

Švajcarska vlada nudi stipendije stranim studentima i umetnicima na osnovu reciprociteta ili unutar okvira zajedničkih stipendija za nekoliko zemalja. Stipendije se dodeljuju postdiplomskim kandidatima iz industrijskih zemalja i zemalja u razvoju. U prvom koraku kandidati od organa vlasti svoje zemlje trebalo bi da saznaju, imaju li pravo na vladinu stipendiju ili treba da se obrate švajcarskoj ambasadi ili konzulatu (<http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs.html>) u matičnoj zemlji. Spisak relevantnih zemalja i dodatne informacije o vladinim stipendijama, kao što su zahtevi za podnošenje zahteva, trajanje školarine, iznos školarine, postupak prijavljivanja itd. mogu se naći na <http://www.sbf.admin.ch/eskas-e.html>

Da biste saznali da li švajcarski univerziteti nude stipendije stranim studentima, kandidatima se savetuje da izvrše proveru u centrima za mobilnost švajcarskih univerziteta <http://www.erasmus-online.ch/international-offices.html> ili da posete <http://www.swissuniversity.ch/info> (Međunarodna saradnja).

4.3.2. Postdiplomske stipendije

U okviru posebnog programa dodeljivanja, švajcarska vlada, putem Federalne komisije za stipendije za strane studente (FCS) nudi 15-20 stipendija za studente iz centralne i istočne Evrope za akademsku 2009/2010 godinu. Rok za podnošenje zahteva nadležnoj švajcarskoj ambasadi je **22. novembar 2008.** Podnosioci zahteva iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Crne Gore i Srbije podobni su prijavljivanje.

Za dodatne informacije pogledajte:

http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edactr/alb.Par.0007.File.tmp/Notice_Eastern%20Europe_english_2008-2009.pdf

Informacije o pojedinačnim zemljama:

Makedonija: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/embsko/schlr.html#0001#0001>

Srbija: <http://www.eda.admin.ch/eda/de/home/rebs/eur/vsrb/embbel/schola.html>

4.4. Glavni univerziteti i fakulteti u Švajcarskoj⁵

U Švajcarskoj je moguće studirati ne samo na tri zvanična jezika (nemački, francuski, italijanski), već sve više i na engleskom. Univerziteti u Bazelu, Bernu, Cirihi, Lucernu i Sv. Galenu nalaze se u nemačkom govornom području Švajcarske, baš kao i Federalni Tehnološki institut u Cirihi [ETH Zurich]. U francuskom govornom području su univerziteti u Ženevi, Lozani i Nojšatelu, kao i drugi Federalni Tehnološki institut u Lozani [EPFL].

Univerzitet Friburg je u dvojezičnom kantonu i nudi nastavu na nemačkom i francuskom. Università della Svizzera italiana nalazi se u Luganu i na njemu se nastava održava na italijanskom jeziku.

Svi univerziteti nude sve veći broj postdiplomskih programa koji se delimično ili u potpunosti izvode na engleskom. Druge institucije univerzitetskog karaktera su različiti fakulteti za obrazovanje nastavnika, Institut međunarodnih studija u Ženevi, Švajcarska Diplomatska škola javnog upravljanja u Lozani, te Kurt Bösch postdiplomski univerzitet u Sionu.

⁵ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

4.4.1. Kantonalni univerziteti

- Bazel (BS): http://www.unibas.ch/index.cfm?o_lang_id=2
- Bern (BE): <http://www.unibe.ch/eng>
- Friburg (FR): <http://www.unifr.ch/home/welcomeD.php> (Web stranica samo na nemačkom i francuskom)
- Ženeva (GE): http://www.unige.ch/international/index_en.html
- Lozana (VD): http://www.unil.ch/central/page2192_en.html
- Lucern (LU): <http://www.unilu.ch/eng/start.aspx>
- Lugano (TI): <http://www.unisi.ch/en/index.htm>
- Nojšatel (NE): <http://www2.unine.ch/Jahia/site/prospectivestudent/op/preview/lang/en/pid/22573>
- Sv. Galen (SG): <http://www.unisg.ch/hsgweb.nsf/wwwPubhomepage/webhomepageeng?opendocument>
- Ciriš (ZH): http://www.uzh.ch/index_en.html

4.4.2. Federalni tehnološki instituti

- EPFL Lozana: <http://www.epfl.ch/index.en.html>
- ETH Ciriš: http://www.ethz.ch/index_EN

4.4.3. Univerziteti primenjenih nauka

- Bern: <http://www.bfh.ch> (Web stranica samo na nemačkom i francuskom)
- Istočna Švajcarska (GR, SG, ZH): <http://www.fho.ch/content.php?pg=11&id=12>
- Lucern: <http://www.international.hslu.ch/en/indexinternational>
- Severozapadna Švajcarska (AG, BS, BL): http://www.en.fhnw.ch/?set_language=en
- Južna Švajcarska (TI): <http://www.supsi.ch/?page=English>
- Zapadna Švajcarska (FR, GE, JU, NE, VD, VS): <http://www.hes-so.ch/default.asp?Language=EN>
- Ciriš: <http://www.zfh.ch/d> (Web stranica samo na nemačkom i francuskom)
- Lihtenštajn: <http://www.hochschule.li/english>

4.5. Zahtevi za upis⁶

Svedočanstvo dobijeno po završetku škole (Matura) i priznato na nivou Federacije ili odgovarajuća strana diploma (obično jednaka diplomu fakulteta) daju pravo imaoцу da studira na univerzitetском nivou. Upis zavisi od svakog

⁶ <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rep/afri/vsdn/infoch/chwoed.html>

pojedinačnog univerziteta (molimo kontaktirajte univerzitet, pogledajte već navedene linkove). U svakom slučaju, dobro znanje jezika na kom se izvodi nastava je preduslov.

Akadska godina u Švajcarskoj obično počinje u septembru. Podnosioci prijave trebalo bi da kontaktiraju odabrani univerzitet dosta ranije. Univerziteti mogu pružiti informacije o školarinama i finansijskoj pomoći. Pored školarine, studenti treba da očekuju da će potrošiti 16.000 do 24.000 CHF za troškove života, u zavisnosti od njihovih zahteva.

4.6. Program za strane studente

Molimo kontaktirajte univerzitete (pogledati listu pod 4.4) i pogledajte program dodeljivanja (4.3.2.).

4.7. Dodatni linkovi

Globalno obrazovanje: <http://www.global-education.ch>

Švajcarska federacija privatnih škola: <http://www.swiss-schools.ch/?language=en>

5. Boravak

5.1. Različite dozvole boravka za strane državljane⁷

- Dozvola B:
- boravak
- Dozvola C: naseljenje
- Dozvola Ci: boravak sa zaposlenjem koje donosi prihod
- Dozvola G: dozvola za prekogranično putovanje
- Dozvola L: kratkotrajni boravak
- Dozvola F: privremeno primljeni stranci
- Dozvola N: dozvola za lica koja traže azil
- Dozvola S: dozvola za osobe kojim je potrebna zaštita

Dodatne informacije o različitim dozvolama možete naći na:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/aufenthalt/die_versehiedenen.html

Pošto se propisi za boravak menjaju sa svrhom ulaska (zaposlenje, studiranje itd.), molimo pogledajte relevantna poglavlja.

6. Postupak davanja azila⁸

Švajcarska daje azil izbeglicama i nudi privremeno utočište osobama kojima je potrebna zaštita. Za taj zadatak nadležna je **Direkcija za postupak davanja azila pri Federalnoj Kancelariji za migracije**. Ta kancelarija svaki zahtev za sticanje azila podvrgava pažljivom i pojedinačnom ispitivanju. Očigledno neosnovani zahtevi se odbacuju. U slučaju drugih zahteva, kancelarija mora utvrditi da li su tvrdnje navedene u njima uverljive i, ako jesu, da li data osoba ispunjava uslove za sticanje statusa izbeglice kako je to precizirano u Zakonu o azilu. Priznatim izbeglicama uglavnom se daje azil; međutim, to nije slučaj ukoliko su takve osobe, na primer, počinile kažnjiva dela ili predstavljaju pretnju za

⁷ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/aufenthalt/die_versehiedenen.html

⁸ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/asylverfahren.html>

švajcarsku državnu bezbednost. Lica koja traže azil, a čiji su zahtevi odbijeni po pravilu moraju napustiti Švajcarsku. Ipak, u takvim slučajevima kancelarija mora ustanoviti postoje li ikakve prepreke za napuštanje zemlje. Ukoliko takve prepreke postoje, Federalna Kancelarija za migracije nalaže privremeno prihvatanje u Švajcarskoj. U ostalim slučajevima, kantonalne Kancelarije za migracije – često u saradnji sa nadležnim federalnim organima vlasti – odgovorni su za izvršenje naloga uklanjanja iz zemlje.

Lica koja traže azil imaju mogućnost da podnesu žalbe Švajcarskoj Žalbenoj komisiji za pitanja azila protiv negativnih odluka koje donese Federalna Kancelarija za migracije.

Za informacije o podnošenju zahteva, prihvatu, donošenju odluke i primerima pogledajte:

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/asylverfahren.html>

6.1. Socijalna pomoć za izbeglice i lica koja traže azil⁹

- Socijalna pomoć za izbeglice
- Pravna osnova za socijalnu pomoć za lica koja traže azil, privremeno prihvaćene osobe i osobe kojima je potrebna zaštita http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/asylsuchende_vorlaeufig.html
- Prekid socijalne pomoći <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/sozialhilfestopp.html>
- Socijalna pomoć – šta ona obuhvata? http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/was_bedeutet_sozialhilfeabhaengig.html
- Zabrana zaposlenja za lica koja traže azil u prva tri meseca <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/arbeitsverbot.html>

6.2. Povratak¹⁰

Po okončanju postupka odlučivanja o davanju azila, većina lica koja traže azil moraju napustiti Švajcarsku jer njihovi zahtevi za azil budu odbačeni. No, ostali stranci koji ilegalno borave u Švajcarskoj takođe mogu dobiti nalog za napuštanje zemlje. Lica koja traže azil, a čiji zahtev bude odbijen mogu imati, pod određenim uslovima, pristup pomognutim dobrovoljnim programima povratka.

6.2.1. Nedostatak identifikacionih dokumenata

Postojanje važećih putnih isprava je preduslov za povratak u matičnu zemlju. Ukoliko važeće putne isprave nisu dostupne, identitet i državljanstvo osobe moraju biti ustanovljeni pre podnošenja zahteva diplomatskoj misiji matične zemlje da izda nove zamenske putne isprave. Stoga je od ključnog značaja da švajcarske vlasti blisko sarađuju sa datom zemljom.

6.2.2. Organizacija putovanja prilikom povratka

Kada se izdaju novi zamenski dokumenti, obaveštava se nadležni švajcarski kanton. Odsek odgovoran za putne aranžmane – swissREPAT, lociran pri Federalnoj Kancelariji za migracije (FOM) – rezerviše let i organizuje putovanje.

6.2.3. Prisilni povratak¹¹

Ljudi koji ilegalno borave u Švajcarskoj moraju napustiti zemlju. Ukoliko odbiju da dobrovoljno napuste zemlju, mogu biti pod pratnjom prisilno odvedeni kući. Nadležni kanton odgovoran je za sprovođenje takvih mera. Ukoliko data osoba ne može biti vraćena kući redovnim letom, FOM organizuje posebni let na zahtev kantonalnih vlasti.

6.2.4. Dablinska procedura

⁹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/asyl/sozialhilfe/anerkannte_fluechtlinge.html

¹⁰ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/rueckkehr.html>

¹¹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/rueckkehr/zwangsweise_rueckkehr.html

Lica koja dolaze iz trećih zemalja, koje ne pripadaju dablinskom sporazumu, mogu da podnezu zahtev za azil u samo jednoj zemlji dablinskog sporazuma. Ta zemlja će nadalje biti zadužena za proceduru dobijanja azila. Nakon ovog zahteva lice koje potražuje azil neće moći da traži azil ni u jednoj drugoj zemlji dablinskog sporazuma.

7. Spajanje porodica

Opšte informacije (samo na nemačkom):

http://www.bfm.admin.ch/etc/medialib/data/migration/rechtsgrundlagen/weisungen_und_kreisschreiben/weisungen_auslaenderbereich/familiennachzug.Par.0001.File.tmp/Familiennachzug-d.pdf

dostupne su samo za sledeće zemlje:

Bosna i Hercegovina: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vbih/ref_visinf/visbih/visfam.html

Hrvatska: http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vmkd/ref_visinf/vismkd.html (*Preuzimanje*)

Kosovo: <http://www.eda.admin.ch/eda/en/home/rebs/eur/vkos/lopri/vispri/fampri.html>

8. Sistem zdravstvene zaštite

Zdravstveno osiguranje¹²

Socijalno zdravstveno osiguranje daje svim osobama koje žive u Švajcarskoj pristup adekvatnoj zdravstvenoj nezi u slučaju bolesti, a i nezgode ukoliko nisu pokrivena osiguranjem u slučaju nezgoda. Obavezno osnovno zdravstveno osiguranje pokriva bolest, nezgode i materinstvo; iako se u slučaju nezgoda njime interveniše samo kada osigurana osoba nije pokrivena nekim drugim obaveznim ili opcionalnim osiguranjem. Njime su pokrivena i preventivne mere.

Za dodatne informacije o organizaciji, troškovima i pogodnostima, molimo pogledajte web stranicu Federalne kancelarije za javno zdravlje – FOPH:

<http://www.bag.admin.ch/themen/krankenversicherung/00300/index.html?lang=en>.

Dodatne informacije mogu se naći i na: <http://www.ch.ch/private/00045/index.html?lang=en>

9. Sistem socijalnog osiguranja

9.1. Osnovne karakteristike¹³

Švajcarska ima gustu mrežu različitih vrsta socijalnog osiguranja kojom se osobama koje žive i rade ovde, kao i članovima njihovih porodica, nudi opsežna zaštita od rizika čije se finansijske posledice ne bi mogle sanirati bez osiguranja.

Švajcarski sistem socijalnog osiguranja podeljen je na četiri oblasti:

- osiguranje za starost, preživeli i onesposobljenje (trostubni sistem)
- zaštita od posledica bolesti i nezgoda
- osiguranje nezaposlenih
- porodični dodaci

Različite vrste osiguranja nude zaštitu u vidu penzija, naknada za nezaposlene i porodičnih dodataka, kao i plaćanje troškova nastalih zbog bolesti i nezgoda.

¹² <http://www.bag.admin.ch/themen/krankenversicherung/00263/00264/index.html?lang=en>

¹³ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

Bez obzira na državljanstvo, **sve osobe koje imaju boravište u Švajcarskoj** moraju biti pokrivenne obaveznim osnovnim osiguranjem u slučaju bolesti od dana rođenja ili dana kada zvanično steknu boravište u Švajcarskoj (postoje neki statutarni izuzeci od tog pravila).

Osiguranje za starost i preživjele, kao i osiguranje za slučaj onesposobljenja, obavezno je za sve zaposlene osobe, kao i za sve nezaposlene osobe starije od 20 godina. Čak i da dođete u Švajcarsku da živite od ušteđevine, i dalje imate obavezu plaćanja penzijskih doprinosa. U principu, porodični dodaci, osiguranje za slučajeve nezgode i profesionalno penzijsko osiguranje obavezni su samo za radnike koji primaju platu.¹⁴

Organi vlasti nadležni za socijalno osiguranje

Uz izuzetak osiguranja za nezaposlene i kantonalnih porodičnih dodataka, socijalno osiguranje u Švajcarskoj je u nadležnosti Federalne Kancelarije za socijalno osiguranje, koji čini deo Federalne Kancelarije za unutrašnje poslove. Različitim ograncima socijalnog osiguranja upravlja se na decentralizovani način putem kancelarije (kompenzacionih fondova) za osiguranje za starost i preživjele i porodične dodatke, profesionalne penzione fondove, fondove osiguranja za slučajeve onesposobljenja, kompanije za osiguranje od bolesti i fondove za osiguranje u slučaju nezgode, a sve ih nadgleda Federalna kancelarija za socijalno osiguranje.

Doprinosi

Švajcarski sistem socijalnog osiguranja se po pravilu finansira doprinosima koje plaćaju osigurane osobe i njihovi poslodavci. Međutim, poslodavci ne plaćaju doprinose za osiguranje u slučaju bolesti za svoje zaposlene.

Uz izuzetak osiguranja za slučajeve nezgode i profesionalnih penzija, dodatna sredstva uplaćuju se iz centralnog državnog budžeta, a u slučaju osiguranja za slučajeve bolesti, putem smanjenja pojedinačnih premija od strane kantonalnih vlasti.

9.2. Finansiranje¹⁵

Povlastice plaćene putem različitih vrsta socijalnog osiguranja se u principu finansiraju iz doprinosa nametnutim na prihod. U slučaju zdravstvenog osiguranja svaka osigurana osoba plaća premiju.

Konfederacija i Kantoni uplaćuju različite iznose u fond za socijalno osiguranje osnovnog penzijskog osiguranja i osiguranja za slučaj onesposobljenja ili ih finansiraju u potpunosti (dodatne povlastice) ili subvencioniranjem premija za osobe sa jako malim prihodima (smanjene premije za zdravstveno osiguranje).

9.3. Osiguranje nezaposlenih¹⁶

Osiguranje nezaposlenih osoba pruža povlastice u slučaju gubitka zaposlenja, skraćenog radnog vremena, nedostatka zaposlenja zbog vremenskih uslova i nesolventosti poslodavca. Tim osiguranjem plaćaju se i mere reintegriranja.

Sve zaposlene osobe koje primaju nadoknadu za rad imaju obavezu plaćanja doprinosa za osiguranje nezaposlenih uz izuzetak nekih članova porodice osoba koje rade u poljoprivrednom sektoru i osoba koje su doživele starosnu penziju. Samostalno zaposlene osobe nisu pokrivenne osiguranjem nezaposlenih.

Državni sekretarijat za ekonomska pitanja (SECO) rešava sva pitanja u vezi sa osiguranjem nezaposlenih (ALV). Za više informacija o ALV molimo pogledajte web stranicu SECO-a:

<http://www.seco.admin.ch/index.html?lang=en>.

Socijalno osiguranje Švajcarska - EU:

http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/index.html?lang=en

9.4. Dodatne informacije

Za dodatne informacije pogledajte brošuru Federalnog ureda za migracije:

¹⁴ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00865/index.html?lang=en

¹⁵ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

¹⁶ http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00871/index.html?lang=en

<http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/rueckkehr/rueckkehrfoerderung/sozialversicherungen.htm> (dostupno i na albanskom i srpskom)

Za više informacija o temama navedenim u nastavku pogledajte web stranicu Federalne Kancelarije za socijalno osiguranje (FSIO): http://www.bsv.admin.ch/soziale_sicherheit/beratung/00613/00831/index.html?lang=en

- Penzija
- Onesposobljenje
- Mere profesionalne štednje
- Treći stub
- Bolest
- Nezgoda
- Porodični dodatak

Pogledajte i:

<http://www.ch.ch/private/00045/index.html?lang=en>

10. Smeštaj

Za informacije o smeštaju i relociranju pogledajte sledeću web stranicu:

<http://www.ch.ch/private/00029/00038/index.html?lang=en>

Dotatne veze:

- Homegate: <http://www.homegate.ch/homegate/index?layout=&agency=&lang=en>
- Immostreet: http://www.immostreet.ch/asp/base.asp?LAN_CODE=ENG&gclid=CPb3-eCgkpMCFQcJuwodym-kgA
- ImmoScout24: <http://www.immoscout24.ch/IS24Web/Public/Home.aspx?nav=-1&wl=1&lng=en>

11. Priznavanje diploma

11.1. Priznavanje stranih diploma u Švajcarskoj¹⁷

Za zaposlene osobe koje bi želele da rade na drugoj lokaciji, kao i za njihove poslodavce, kvalifikacije i iskustvo stečeni negde drugde trebalo bi da se procene na novom radnom mestu na odgovarajući način. U tu svrhu se izdaju *ekvivalencije*.

Federalna Kancelarija za profesionalno obrazovanje i tehnologiju (OPET) u osnovi je organ vlasti odgovoran za ekvivalencije između švajcarskih diploma za celo područje **stručnog obrazovanja i Univerzitete primenjenih nauka (UAS)**. OPET nije nadležan za univerzitete, Federalne tehnološke institute, doškolovanje nastavnika ili za davanje ovlašćenja za obavljanje profesije.

OPET može doneti odluku o tome jesu li strukovne diplome stečene izvan Švajcarske ekvivalentne Federalnim certifikatima o kvalifikacijama (Fähigkeitsausweise), švajcarskim strukovnim diplomama (Fachausweise) ili UAS diplomama. Obrasci zahteva mogu se preuzeti na sledećoj stranici:

<http://www.bbt.admin.ch/themen/hoehere/00169/00371/index.html?lang=en> (*dokumenti samo na nemačkom, francuskom i italijanskom*)

Za

- **Univerzitete** → pogledajte web stranicu Rektorske konferencije: http://www.crus.ch/information-programme/recognition-swiss-enic.html?no_cache=1&L=2
- **Profesije iz domena zdravstvene zaštite** → pogledajte web stranicu Federalne kancelarije za javno zdravlje (za akademske profesije): <http://www.bag.admin.ch/index.html?lang=en> (odsek za lekarske preglede) i web stranicu Crvenog krsta (za neakademske profesije): <http://redcross.ch/e/index-fr.php>

¹⁷ <http://www.bbt.admin.ch/themen/hoehere/00169/00371/index.html?lang=en>

- **Federalni tehnološki instituti** → pogledajte web stranicu EPFL-a Lozana: <http://www.epfl.ch/index.en.html> i ETH Cirihi: http://www.ethz.ch/index_EN
- **Obrazovanje nastavnika** → pogledajte web stranicu švajcarske Konferencije kantonalnih ministara obrazovanja (EDK): <http://www.edk.ch/dyn/11910.php>

Federalna Kancelarija za profesionalno obrazovanje i tehnologiju - OPET
 Effingerstrasse 27
 CH-3003 Berne
 Faks: +41 31 322 75 50
 E-mail: kontaktstelle@bbt.admin.ch

DFA/DEA Integraciona kancelirija
 Bundeshaus Ost
 CH-3003 Berne
 Tel.: +41 31 322 22 22
 E-mail: europa@seco.admin.ch

12. Usluge podrške za migrante

12.1. Federalne kancelarije i komisije

12.1.1. Federalna Kancelarija za migracije¹⁸

Federalna Kancelarija za migracije (FOM) nastala je 2005. godine spajanjem Federalne Kancelarije za izbeglice (FOR) i Federalne Kancelarije za imigraciju, integraciju i emigraciju (IMES). Taj novi organ uređuje uslove pod kojima ljudi mogu ući u Švajcarsku kako bi u njoj živeli i radili. On takođe odlučuje ko će dobiti zaštitu od progona. Pored toga, Kancelarija za migracije koordinira napore federalne Vlade, kantona i opština na planu integrisanja i predstavlja organ zadužen za pitanja naturalizovanja. Pored toga, Kancelarija pruža savete švajcarskim državljanima koji planiraju iseljenje.

Federalna Kancelarija za migracije FOM
 Quellenweg 6
 3003 Bern-Wabern
 web stranica: http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/die_oe.html
 web stranica FOM-a o integraciji:
<http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/integration.html> (*dostupno samo na nemačkom i francuskom*)

12.1.2. Federalne komisije za posebna pitanja koja se odnose na migraciju

- Federalna komisija za strance (<http://www.eka-cfe.ch/e/index.asp>); izdaje trojezični časopis o integraciji i migraciji *terra cognita* (<http://www.terra-cognita.ch/d/index.asp>)
- Federalna komisija protiv rasizma (<http://www.ekr-cfr.ch/ekr/index.html?lang=en&PHPSESSID=f3950a06a7a7e3c91b86b2e988c142ce>)
- Služba za borbu protiv rasizma (<http://www.edi.admin.ch/frb/index.html?lang=en>)

12.2. Kancelarija za integraciju u kantonima¹⁹

¹⁸ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/die_oe.html

¹⁹ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/de/home/themen/integration.html>

Glavni nadležni centri za integraciju:

- Bazel** Integration Basel
Spiegelgasse 6, CH-4001 Basel
web stranica: www.welcome-to-basel.bs.ch <http://www.bern.ch/stadtverwaltung/bss/ki>
(takođe i na bosanskom, hrvatskom, srpskom i albanskom)
Pogledajte i: www.integration-bsbl.ch i <http://www.auslaenderberatung-basel.ch>
- Bern** Kompetenzzentrum Integration
Effingerstrasse 21, CH-3001 Bern
web stranica: www.integration.bern.ch *(samo na nemačkom)*
Pogledajte i: www.isabern.ch *(npr. za organizacije migranata)*
- Ženeva** Bureau de l'intégration des étrangers
Quai du Rhône 12, CH-1205 Genève
web stranica: www.ge.ch/integration *(samo na francuskom)*
- Lozana** La Fraternité (Centre Social Protestant),
Place. Arlaud 2, CH-1003 Lausanne
web stranica: www.integrationvaud.ch <http://www.vd.ch/integration>
- Sv. Galen** ARGE Integration Ostschweiz
Multergasse 11, CH-9001 St. Gallen
web stranica: www.integration-sg.ch i www.enzian.ch
- Cirih** Fachstelle für Integrationsfragen
Neumühlequai 10, 8090 Zürich
web stranica: www.integration.zh.ch

Za **Centralni region** (LU, NW, OW, SZ, UR, ZG) pogledajte www.integration-zentralschweiz.ch i www.kom-in.ch .

12.3. Nevladine organizacije i druge institucije koje se bave integrisanjem i savetovanjem

Swiss Refugee Council [Švajcarsko izbegličko veće] (<http://www.osar.ch>) je nevladina, politički i verski nezavisna krovna organizacija svih važnih humanitarnih organizacija, kao što su:

- Caritas Switzerland [Karitas Švajcarska] (www.caritas.ch)
- Protestant Charity Switzerland [Protestantsko dobrotvorno društvo Švajcarska](www.heks.ch)
- Švajcarski Crveni krst (www.redcross.ch)
- Swiss Workers' Aid [Švajcarska radnička pomoć](www.sah.ch)

Pogledajte i sledeće institucije koje se bave savetovanjem:

- GGG - Inostrana konsultantska agencija u Bazelu: <http://www.auslaenderberatung-basel.ch/index.html> *(dostupno i na albanskom, bosanskom/hrvatskom i makedonskom)*
- Konsultantska agencija u Lucernu: <http://www.fabialuzern.ch>
- Forum za integrisanje migranata: http://www.fimm-integration.ch/portrait_al.htm

- Udruženje dvonacionalnih parova: www.ig-binational.ch
- Centar za međukulturalne sukobe: www.tikk.ch

12.4. Organizacije migranata

Obratite se glavnim agencijama za integraciju (pogledajte 12.2.) ili krovnoj organizaciji FIMM (info@fimm-integration.ch).

12.5. Kursevi jezika u Švajcarskoj

Migros Klubschule: www.klubschule.ch (u gotovo svakom većem gradu)

Volkshochschule (centar za obrazovanje odraslih): <http://www.up-vhs.ch/index.php?id=4> (u svakom kantonu)

Inlingua: <http://www.inlingua.ch/index.php?&city=5&lang=EN&action=intro.view&id=6&tpl=default> (Bazel, Bern, Bil, Ženeva, Olten, Sv. Galen, Tun, Ciriš)

Bénédict: <http://benedict.ch/zh,za,u,uk> (Bern, Lucern, Sv. Galen, Ciriš)

Alemania (škola nemačkog jezika): <http://www.alemania-deutschschule.ch/englisch/index.htm> (Lucern, Ciriš)

13. Sticanje državljanstva²⁰

Opštine i kantoni nadležni su za pitanja naturalizovanja. Federalna Vlada definiše relevantne kriterijume.

13.1. Redovna naturalizacija²¹

Osobe koje borave u Švajcarskoj **dvanaest godina** – godine provedene u Švajcarskoj između navršene 10. i 20. godine računaju se dvostruko u ovu svrhu - mogu podneti zahtev za naturalizaciju. Federalna Kancelarija za migracije (FOM) utvrđuje jesu li podnosioci zahteva **integrisani u švajcarski način života**, da li su **upoznati sa švajcarskim običajima i tradicijama**, da li se pridržavaju **švajcarske vladavine prava**, odnosno utvrđuje da **ne ugrožavaju** švajcarsku unutrašnju ili spoljnu **bezbednost**. To utvrđivanje stanja se posebno zasniva na kantonalnim i opštinskim izveštajima. Ukoliko su ispunjeni uslovi definisani federalnim zakonom, podnosioci zahteva imaju pravo da pribave federalnu dozvolu za naturalizaciju od Federalne Kancelarije za migracije.

Naturalizacija se vrši u tri faze. Na taj način **federalna dozvola za naturalizaciju** predstavlja samo "zeleno svetlo" Konfederacije za sticanje švajcarskog državljanstva. Međutim, **kantoni i opštine** imaju svoje dodatne uslove za dodeljivanje boravka koje podnosioci zahteva moraju ispuniti. **Švajcarsko državljanstvo stiču samo oni podnosioci zahteva koji su, nakon pribavljanja federalne dozvole za naturalizaciju, naturalizovani i od strane njihovih opština i kantona.** Po pravilu ne postoji zakonski zaštićeno pravo na naturalizovanje od strane opštine i kantona.

13.2. Olakšana naturalizacija

Odluka o dodeljivanju olakšane naturalizacije je u **isključivoj nadležnosti Konfederacije**. Dati kanton prvo iznosi svoje argumente i, kao i data opština, ima pravo na podnošenje žalbe. Osobe koje žele naturalizaciju tim putem moraju biti **integrisani u svoje okruženje u Švajcarskoj**. Pored toga, moraju se pridržavati švajcarskih zakona, odnosno ne smeju ugrožavati švajcarsku unutrašnju i spoljnu bezbednost.

Ako su ispunjeni određeni zakonski uslovi, olakšana naturalizacija posebno donosi korist **stranim supružnicima švajcarskih državljana i dece švajcarskog roditelja** koji još nema švajcarsko državljanstvo.

Strani supružnici švajcarskih državljana koji žive u Švajcarskoj godinu dana mogu podneti zahtev za olakšanu naturalizaciju **nakon tri godine braka**, pod uslovom da su živeli u Švajcarskoj ukupno pet godina. Osobe koje imaju

²⁰ <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buengerrecht.html>

²¹ http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buengerrecht/einbuengerungen/ordentliche_einbuengerung.html

bliske veze sa Švajcarskom mogu podneti zahtev za olakšanu naturalizaciju čak i ako imaju boravak u inostranstvu. U takvim slučajevima, međutim, te osobe moraju biti u braku sa švajcarskim supružnikom najmanje šest godina.

Za dodatne informacije i propise pogledajte:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/erleichterte_einbuengerung.html

13.3. Renaturalizacija²²

Kao i u slučaju olakšane naturalizacije, renaturalizacija je u nadležnosti Konfederacije; kantoni i opštine imaju pravo ulaganja žalbe. Opšti uslov za renaturalizaciju su **bliske veze sa Švajcarskom**. Renaturalizaciju mogu dobiti osobe koje su **izgubile švajcarsko državljanstvo** (odricanjem, brakom ili ispisivanjem iz švajcarskog državljanstva)

13.4. Zahtev

Zavisno od kantonalnih odredbi zahtevi se moraju predati **kantonu, opštini ili Federalnoj Kancelariji za migracije**. Informacije o tome mogu se dobiti od opštine u kojoj boravite ili od kantonalne službe za naturalizaciju.

Kantonalni uslovi o boravku za slučaj redovne naturalizacije mogu se naći na:

http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/ordentliche_einbuengerung/wohnsitzfrien.html

Za informacije pogledajte i: <http://www.ch.ch/private/00029/00033/index.html?lang=en>

14. Ostale korisne kontakt informacije

Kontakt podaci švajcarskih ambasada/predstavništava

Albanija

Ruga e Elbasanit 81, Tirana

Tel.: +355 42 234 888

+335 42 375 315

Faks: +355 42 234 889

E-mail: tir.vertretung@eda.admin.ch

Swiss Cooperation Office SDC/SECO

Ruga Brigata e VIII, P. 2. Sh. 2. Ap. 1, Tirana

Tel.: +335 42 240 102

Faks: +335 42 240 103

E-mail: tirana@sdc.net

Bosna i Hercegovina

Josipa Štadlera 15, BIH-71000 Sarajevo

Tel.: +387 33 275 850

+387 33 272 440 (vizni odsek)

Faks: +387 33 570 120

E-mail: sar.vertretung@eda.admin.ch

Swiss Cooperation Office SDC/SECO

Piruša 1, BIH-71000 Sarajevo

Tel.: +387 33 233 408

Faks: +387 33 271 500

E-mail: sarajevo@sdc.net

Hrvatska

Bogovićeva 3, P.O. Box 471, 10000 Zagreb

Tel.: +385 14 878 800

Faks: +385 14 810 890

E-mail: zag.vertretung@eda.admin.ch

Kosovo

Adrian Krasniqi 11, PO Box 161, 10060 Priština

Swiss Cooperation Office SDC/SECO

²² <http://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/themen/buergerrecht/einbuengerungen/wiedereinbuengerung.html>

Tel.: +381 38 248 088/089
+381 38 248 090 (*vizni odsek*)
Faks: +381 38 248 078
E-mail: pri.vertretung@eda.admin.ch
pri.visa@eda.admin.ch (*Viza*)

Adrian Krasniqi 11, 10060 Priština
Tel.: +381 38 248 091/093
Faks: +381 38 248 096
E-mail: pristina@sdc.net

Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija

Maksim Gorki 19, 1000 Skopje
Tel.: +389 23 103 300
+389 23 103 310 (*vizni odsek*)
Faks: +389 23 103 301
E-mail: sko.vertretung@eda.admin.ch

Swiss Cooperation Office SDC/SECO
Maksim Gorki 19, 1000 Skopje
Tel.: +389 23 103 340
Faks: +389 23 103 341
E-mail: skopje@sdc.net

Crna Gora

→ nadležno predstavništvo: Beograd, Srbija (pogledati nastavak)

Srbija

Birčaninova 27, 11001 Belgrade
Tel.: +381 11 306 58 20
+381 11 306 58 25
+381 11 328 16 69
+381 11 306 58 15 (*vizni odsek*)
Faks: +381 11 265 72 53
+381 11 362 08 18 (*vizni odsek*)
E-mail: bel.vertretung@eda.admin.ch

Swiss Cooperation Office SDC/SECO
Kneza Mihaila 10/IV, 11000 Belgrade
Tel. i faks:
E-mail: +381 11 328 22 20
belgrad@sdc.net

Albanska ambasada u Švajcarskoj – konzularni odsek

Pourtalèsstrasse 45A, 3074 Muri b. Bern
embassy.bern@mfa.gov.al emalb.ch@bluewin.ch
+ 41 31/952 60 10, faks + 41 31/952 60 12

Albanski konzulat

Wehntalerstrasse 381, 8050 Zurich
edi.ruegg@bluewin.ch
+ 41 55/292 20 00, faks 055/282 25 52

Ambasada Bosne i Hercegovine u Švajcarskoj – konzularni odsek

Thorackerstrasse 3, 3074 Muri b. Bern
+ 41 31/351 10 51, faks + 41 31/351 10 79

Hrvatska ambasada u Švajcarskoj – konzularni odsek

Thunstrasse 45, 3005 Berne
croemb.bern@mvpei.hr
+ 41 31/352 50 80, faks + 41 31/352 80 59

Hrvatski konzulati

Via Foletti 20, 6900 Massagno
+ 41 91/966 63 10, faks + 41 91/967 21 10
Bellerivestrasse 5, 8008 Zurich
crocons.zurich@mvp.hr
+ 41 44/422 83 18, faks + 41 44/422 83 54

Makedonska ambasada u Švajcarskoj – konzularni odsek

Kirchenfeldstrasse 30, 3005 Berne

makedamb@bluewin.ch

+ 41 31/352 00 28, + 41 31/352 00 30, faks + 41 31/352 00 37

Makedonski konzulat

Chemin Ami-Argand 68, 1290 Versoix

+ 41 22/755 21 68, faks + 41 22/755 14 96

Srpska ambasada u Švajcarskoj – konzularni odsek

Seminarstrasse 5, 3006 Berne

info@yuamb.ch, www.yuamb.ch

+ 41 31/352 63 53, + 41 31/352 63 54, + 41 31/352 63 55, faks + 41 31/351 44 74

Srpski konzulat

Alfred Escher-Strasse 4, 8002 Zurich

info@konzulat.ch, www.konzulat.ch

+ 41 44/202 02 73, + 41 44/202 02 89, faks + 41 44/202 02 78